

1 – laboratotiya mashg‘uloti

Mavzu: Iqtisodiyotda foydalaniladigan dasturiy mahsulotlar

Darsning maqsadi: Iqtisodiyotda foydalaniladigan dasturiy mahsulotlar to‘g‘risida ma’lumotlar berish.

Identiv o‘quv maqsadlari:

1. Dasturiy ta’minot tushunchasini ochib bera oladi.
2. Operatsion tizimlarining tushunchasi va kerakligi izohlay oladi..
3. Operatsion tizimlarining funktsiyalarini izohlay oladi..
4. Operatsion tizimlar turlari ochib bera oladi.

Kerakli jihoz va materiallar: Shaxsiy kompyuter va uning qo‘shimcha qurilmalari, ma’ruza matnlari, har xil adabiyotlar, ma’ruza daftarlari.

Qisqacha nazariy qism. Dasturiy ta’minot.

Kompyuterdagi ma’lumotlarni ishlab chiqish tizimining texnik asoslari sifatidagi imkoniyatlari foydalanilayotgan dasturiy ta’minot (dasturlar) bilan uzviy bog‘liqdir. Dastur (program, routipe)– masalani yechish uchun kompyuter buyruqlari (yo‘llanmalari)ning tartibga solingan izchilligidir. Dasturiy ta’minot (software)- ma’lumotlarni qayta ishlovchi dasturlar majmuasi va ulardan foydalanish uchun zaruriy hujjatlardir. Dasturlar masalalarni mashinada yechish uchun mo‘ljallangan.

Dastur – tartiblangan buyruqlar ketma-ketligidir. Har qanday dasturning yakunlovchi maqsad – bu apparat vositalrning boshqarishdir. Hisoblash tizimning dasturiy ta’minot tarkibi dasturiy konfiguratsiya deb nomlanadi. Dasturiy ta’minot (angl. software) – dasturlarning shunday majmuasi, qaysi kompyuter fuksiyasini va ular yordamida predmet soha masalalarning yechimlarni olinishini ta’minlaydi. Umuman olganda dasturiy ta’minot tizimini uchta guruhga ajratish mumkin:

1. Tizimli dasturiy ta’minot (tizimli dasturlar);
2. Amaliy dasturiy ta’minot (amaliy dasturlar);
3. Instrumental dasturiy ta’minot (dasturlash tizimlari).

Tizimli dasturiy ta’minot – bu barcha uchun yaratilgan va universal bo‘lgan dasturlardir.

Zamonaviy kompyuter dasturiy ta’minoti

Operatsion tizim shuningdek, bu yana dasturiy platforma deb ham nomlanib, o‘z ichiga ushbu dasturda turli hil boshqaruv tizimlarni yoki buyruqlarni bajarish variantlarini berish yoki tanlashni taklif qiladi. Har bir kompyuter albatta mana shu operatsion tizim orqaliishga tushadi va va bu operatsion tizim orqali har bir ishimizni bajarish imkoniyatiga ega bo‘lamiz. U barcha kompyuterdagi dasturlarga va kompyuterning har xil qismlariga rink yaratadishunda kompyuterdagi bitta ikonkalani bosibbiror dasturni ochish mumkin. Operatsion tizim ozidan-o‘zi ishga tusha olmaydigan barcha kompyuterlarni ishga tushiradigan tizimdir.

Operatsion tizimning ikkita asosiy maqsadi:

1. Foydalanish uchun qulay bo‘lgan operatsion tizim yaratish.
2. Kompyuter tizimi resurlarini samarali boshqarish.

Amaliy dasturiy ta’minot – bu foydalunuvchilarning o‘zlari uchun va o‘zlari tomonidan yaratiladigan dasturlar to‘plami. Uning tarkibiga amaliy dasturlar va amaliy dastur paketlari kiradi. Amaliy dasturlar paketi – bu amaliy masalalarni yechish uchun mo‘ljallangan dasturlar to‘plamidir. Ularga – ilmiy hisoblashlar, modellashirish va h.k. misol bo‘ladi.

Instrumental dasturiy ta'minotlarga dasturlash tizimlari kiritiladi. Dasturlash tizim – yangi dastrularni yaratish vositasidir. Masalan, Paskal, Beysik.

Topshiriqlar.

1. Kompyuterning dasturiy taminoti haqida qisqacha ma'lumot bering.
2. Kompyuterni ishga tushirish tartibida ishga tushiring.
3. Tizimliy dasturiy taminot elementlari bilan tanishtirig.
4. Amaliy dasturlar bilan tanishib chiqing.
5. Amaliy dasturlar yordamida ma'lumotlarni qayta ishlash haqida ma'lumot bering.
6. Ma'lumotlarni kompyuterda himoyalovchi dasturlar haqida ma'lumot bering.
7. Arhivlovchi dasturlar yordamida ma'lumotlarni arhivlang.
8. Antivirus dasturini ishga tushiring va kopyuterni ko'rikdan o'tkazing.
9. Drayver dasturlari ish faoliyati bilan tanishib chiqing.

Nazorat savollari:

1. Dasturiy ta'minotga ta'rif bering.
2. Dasturiy mahsulotni siniflarini aytib bering.
3. Qo'llanish sohalari bo'yicha dasturiy mahsulotlarning sinflarini aytib bering?
4. Dasturlash texnologiyalarining qurollari ostida siz nimani tushinasiz?
5. Tizimli dasturiy ta'minotning tuzilishini bering.
6. Bazaviy dasturiy ta'minotning tartibiga nimalar kiradi?
7. Servisli dasturlarni qanday tasniflash mumkin?
8. Dasturlash texnologiyalarining qurollari ostida siz nimani tushinasiz?
9. Dasturlash texnologiyalarining tashkil qiluvchi qurollarini aytib bering.
10. Ilovalarni yaratish uchun vositalarning mohiyatini ochib bering.

Adabiyotlar:

1. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalar va tizimlar. O'quv qo'llanma. Dadabayeva R.A., Nasridinova Sh.T., Shoaxmedova N.X., Ibragimova L.T., Ermatov Sh.. -T.: "Sano- standart" nashriyoti. 2017-552 bet.

2. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. O'quv qo'llanma. Kenjabayev A.T., Ikramov M.M., Allanazarov A.SH., O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati. 2017-408 b.